

Verslag Bijeenkomst Gouden Vrienden en Periodieke Schenkers Zeister Muziekdagen

De voorzitter Roel van Kuppevelt heet iedereen welkom

In een goedgevulde Ceciliakapel van het Kontakt der Kontinenten in Soesterberg werden op zondag 24 augustus 2025 de Vrienden van de Zeister Muziekdagen getrakteerd op een mooie muzikale ochtend. Eens per jaar organiseert het bestuur van de Stichting Vrienden van de Zeister Muziekdagen iets speciaals voor de Vrienden die voor een periode van 5 jaar een bedrag hebben vastgelegd dat ze aan de Zeister Muziekdagen schenken (de “Gouden Vrienden” en “Periodieke Schenkers”). Deze keer werd het gecombineerd met het Zomerfestival, en vond het plaats op de locatie waar de studenten-strikkwartetten verblijven en hun Masterclasses krijgen. Voor de gelegenheid had Alexander Pavlovsky, de Artistiek Leider van de Zeister Muziekdagen, het Alinea Quartett uitgenodigd. Dit jonge Duitse kwartet krijgt al een poosje lessen van Alexander in Graz, Oostenrijk, waar hij professor is.

We begonnen de bijeenkomst met koffie en petitfours en gezellig bijpraten. Na het welkomstwoord van de Voorzitter kreeg Henny Jansen-van Leusden een bloemetje aangeboden. Voor zolang als iedereen zich kan herinneren was Henny de Secretaris van het bestuur. Ook nu nog is ze bij ieder concert en zorgt ze voor de

placering van de Gouden Vrienden en genodigden.

Scheidend secretaris Henny krijgt een bloemetje

We hadden Alexander een uur gegeven om met “zijn” kwartet te werken. Maar als hij eenmaal over muziek begint te praten en de studenten gaat coachen dan vergeet hij de tijd. Op het laatst pakte hij ook nog zijn eigen viool erbij.

Alexander Pavlovsky werkt met het Alinea Quartet

Het kwartet speelde eerst het prachtige Adagio uit Beethoven allereerste strijkkwartet (in F groot, op. 18 nr 1). Daarna volgde een mini-college van Alexander over Beethoven en hoe de vroege Beethoven gespeeld moet (of: kan) worden. Op zeker moment begon hij ook te filosoferen over het begrip tonaliteit. Dit tweede deel staat namelijk in d kleine terts, en hij vroeg zich af welke speciale sfeer of gevoelens een componist met deze toonsoort uitdrukt. Diverse andere composities in d klein passeerden de revue, en Alexander liet als voorbeeld een fragment (het Lacrimosa, ook in d klein) uit het Requiem van Mozart horen. Vervolgens werd er lang geoefend op 4 maten die vooral bestaan uit rusten en een enkele, steeds zachter gespeelde noot:

Heel fascinerend om te zien hoe je een pianississimo moet spelen dat toch nog achterin de zaal te horen is.

Na deze presentatie, die inderdaad een klein kwartiertje uitliep, stond er een mooie lunch klaar, en konden we nog napraten met elkaar en met de musici. Te horen aan de reacties was het een geslaagde ochtend.

Interview Silhouet Kwartet

De “roots” van dit jonge strijkkwartet liggen in Groningen. Lyke Nota (viool) komt uit de hoofdstad en Vera Backer (viool) en de broers Niek en Joost de Boer (respectievelijk altviool en cello) kennen elkaar al sinds hun “jeugd op het platteland”. Ze troffen elkaar aan het Prins Claus Conservatorium en in het Haydn Jeugdstrijkorkest in Groningen. Uiteindelijk gingen ze alle vier in Den Haag studeren aan het Koninklijk Conservatorium. Daar zitten ze nu in de Bachelorfase van hun opleiding. Hoewel Niek in het Silhouet Kwartet altviool speelt, studeert hij in Den Haag ook viool. Als strijkkwartet worden ze gecoacht door Janet Krause. Verder hebben ze les gehad van Ásdís Valdímarsdóttir, die altviool doceert aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Wie de Zeister Muziekdagen volgt weet dat ze dit voorjaar docent was bij het Musethica Project en optrad met de studenten tijdens het afsluitende Lenteconcert in de kerk van de Evangelische Broedergemeente. Het Silhouet Kwartet ontving een strijkkwartetstipendium van het Kersjes Fonds, dat het ze mogelijk maakte om deel te nemen aan de Zeister Muziekdagen.

Als beginnend strijkkwartet moet je veel beslissingen nemen. Een naam verzinnen is misschien nog wel het lastigste. Lyke kwam met de naam “Silhouet” en de anderen vonden ook dat dat wel goed klonk. Zonder er allerlei diepere betekenissen achter te zoeken suggereert het iets moois van een omtrek, waarbinnen je zelf de details kunt invullen.

Het Silhouet Kwartet krijgt les van Valentin Erben

Verder moet je kiezen wie de eerste viool gaat spelen. Het Silhouet Kwartet heeft besloten om dat af te wisselen. Per stuk wordt gekeken of Lyke of Vera zich het beste thuis voelt bij de eerste of tweede vioolpartij. Daardoor doen ze beiden ervaring op als “primarius”, en kunnen ze een partij spelen die het beste bij ze past. Ik zag vanmorgen bij de Masterclass voor het eerst Niek “rechtsbuiten” spelen, iets wat veel kwartetten tegenwoordig doen. De broers vertellen dat het van plaats verwisselen van de cello en de altviool iets is wat ze af en toe uitproberen. Op mijn vraag of ze ooit hebben overwogen om staande te spelen, wat sommige kwartetten ook doen, antwoordt Niek: “We hebben dat inderdaad ook geprobeerd maar het beviel niet. Ik ben vrij lang en ga dan snel krom staan. En Joost heeft het idee dat hij steeds omhoog moet kijken om ons te zien”.

Hoe ervaren ze dit festival en de Masterclasses? 10 lange sessies met zoveel verschillende docenten is veel en overweldigend, maar enorm verrijkend. Je krijgt zoveel verschillende aanwijzingen en verzamelt enorm veel informatie. Het Silhouet Kwartet heeft een mooie manier om hier mee om te gaan: iedere les wordt nog nabesproken, en ze houden hun indrukken en “levenslessen” bij in een gemeenschappelijk schrift. Zo kunnen ze hier ook later nog uit putten. Ook de “snelkookpan” met de andere deelnemers werkt verrijkend: ze gaan naar elkaars Masterclasses, en hebben ook verder veel contact met elkaar. Het Silhouet Kwartet studeerde al eerder bij het Cuarteto Casals, o.a. tijdens de Jeunesses Musicales International Chamber Music Campus Schloss Weikersheim, Duitsland.

Nog even terug naar de toekomst en ambities van dit kwartet: hoe kan een strijkkwartet zich onderscheiden van al het andere aanbod in de klassieke muziek? Een nieuw publiek aanboren? Bijzonder repertoire spelen? Samenwerken met andere musici? Niek vertelt dat ze dit eigenlijk allemaal wel doen. Ze spelen soms tijdens concerten waar een koor optreedt en ze doen mee aan projecten op basisscholen, waar ze spelen voor kinderen met een beperking. Het Nederlandse Ruysdael kwartet gaf ze de kans om werken van de Nederlandse componisten Willem Jeths en Thomas Beijer in te studeren. En er zijn ideeën voor een compositie-opdracht door een bevriende componiste. Op deze manier zal het Silhouet Kwartet zich zeker een plek weten te veroveren op de Nederlandse en buitenlandse concertpodia!

Optreden in de prachtige entourage van Kasteel Amerongen

Interview Valentin Erben

In de tweede week van het Zomerfestival was Valentin Erben in Soesterberg om 4 dagen lang Masterclasses te geven. Ik sprak kort met hem na de lessen. Voor wie de naam even niet thuis kan brengen: Valentin Erben was in 1970 een van de oprichters van het Weense Alban Berg Quartett, dat bijna 40 jaar toonaangevende concerten gaf, opnames maakte en compositie-opdrachten gaf. Hij is heel blij dat hij hier nu opnieuw lessen kan geven (10 jaar geleden was hij ook al te gast tijdens het Zomerfestival in Zeist). De combinatie van veel Masterclasses, uitvoeringen door de jonge strijkkwartetten en concerten door de “grote meesters” noemt hij uniek in de wereld. Op mijn vraag wat hij in een sessie met een jong kwartet kan bereiken antwoordt hij dat hij in de anderhalf uur dat hij met ze werkt al progressie ziet (en hoort vooral!). Of ze zijn aanwijzingen direct de volgende dag ook in de praktijk zullen brengen is een andere vraag, maar dat heeft ook tijd nodig. De musici moeten de aanwijzingen van diverse docenten verwerken en integreren, en het kan zijn dat pas na een paar jaar een opmerking of aanwijzing ineens een plek krijgt. Als docent weet je dat ook, en hij zal dus altijd geduldig blijven met de studenten-kwartetten.

Het Alban Berg Quartett stond erom bekend dat ze naast de grote klassieke werken en de muziek van de Tweede Weense School veel moderne muziek speelden. Is het belangrijk dat jonge, beginnende strijkkwartetten zich hier ook op toeleggen? Erben vindt van wel! Musici moeten moderne muziek spelen, anders heeft die geen recht op bestaan. Hij moedigt dat ook zeker aan. Het is fantastisch als musici rechtstreeks in contact staan met levende componisten. Aan de andere kant is het “ijzeren repertoire” nog steeds een onuitputtelijke bron. In Mozart en Beethoven kwartetten blijf je je hele leven nieuwe dingen

ontdekken. Zo kwam Erben zelf gisteren weer tot nieuwe inzichten toen hij het kwartet opus 106 van Dvořák repeteerde met het Arola Quartet.

Valentin Erben pakt even de cello van het Martin String Quartet

Erben is naar de Zeister Muziekdagen gekomen op uitnodiging van zijn goede vriend Alexander Pavlovsky. Hij is een grote bewonderaar van het Jerusalem Quartet, en beluisterde onlangs nog op YouTube hun interpretatie van een Beethoven kwartet en ontdekte weer wat nieuws. Hij heeft nooit les gegeven aan het Jerusalem Quartet, maar wel aan het Cuarteto Casals. De leden van dit kwartet waren de ‘meesters’ die in de eerste week van het Zomerfestival de Masterclasses verzorgden. Zo is de cirkel rond!

teksten en foto's: Joost Koedam